

VERSLAG d.d. 7 december 2022 van de hybride vergadering van de commissie Omgevingsvisie van de provincie Utrecht

Voorzitter: T. Koelewijn

Namens het college van GS: H. Van Essen

Woordvoerders: F. Hazeleger (SGP), M. De Jong (GroenLinks), C. Westerlaken (CDA), M. Hoek (50 PLUS), K. de Heer (ChristenUnie), M. Lejeune (PvdA), A. Karataş (GroenLinks), H. Rikkoert (ChristenUnie), O. de Man (VVD)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Dhr. Poort (griffier); mw. J. Dubero (Notuleerservice Nederland) opname 158

---

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 10.17 uur en heet de aanwezigen in de zaal en online welkom.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

4. Rondvraag

De heer De Heer heeft begrepen dat de nieuwbouw op de defensierreinen naast de bestaande bouwblokken gepleegd wordt. Hij vraagt wat de insteek van de provincie is in het overleg met het rijk en de gemeente ten aanzien van de nieuwe vastgoedplannen, of voor de afspraken nog de oude regels van het project Hart voor de Heuvelrug gelden, of er gedetailleerde informatie is over de bouwblokken en raakt dit de oude boskern en de oude bosgroeiplaatsen en waarom de gemeente Amersfoort niet bij het overleg betrokken is.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat deze plannen voor de provincie Utrecht een concentratie van een aantal kazernes betekent, met name in Soesterberg. De provincie is ambtelijk en bestuurlijk in gesprek met alle betrokken gemeenten, ook met Amersfoort. De staatssecretaris heeft in zijn brief geduïd wat de plannen voor de verschillende regio's betekenen en heeft aangekondigd met de regio's in gesprek te treden. Of de nieuwbouw naast de bestaande bouw gepleegd wordt, is op dit moment nog niet bekend. Het is wel zo dat er veel oud, achterstallig vastgoed is. Het ligt voor de hand dat een deel met sloop/nieuwbouw opgelost gaat worden. De insteek van de provincie is dat de plannen goed ingevuld gaan worden. Ook de vraag of de plannen de oude boskernen en bosgroeiplaatsen raken, kan nu nog niet beantwoord worden. In de omgevingsverordening is een apart artikel (6.4) voor defensierrein opgenomen. Aan defensie is meegedeeld dat de afspraken van het project Hart voor de Heuvelrug staan, er zijn geen aanwijzingen dat deze onder druk staan.

De heer De Heer geeft aan dat door defensie wordt aangegeven dat de nieuwbouw plaatsvindt naast de oude gebouwen. Dit is niet wenselijk. Er moet eerst gesloopt worden en daarna gebouwd op dezelfde locatie.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat het aan defensie zelf is de plannen te maken voor de plaats waar gebouwd wordt, de provincie zal vervolgens haar opvattingen daarover geven.

Mevrouw Hoek constateert dat de heer De Heer hoort dat defensie eerst wil bouwen, daarna slopen. Zij vraagt hoe dit zich verhoudt tot de Rood voor Rood regelgeving. Deze regelgeving schrijft voor dat er eerst gesloopt moet worden voordat er gebouwd wordt.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de Omgevingsverordening leidend is, hierin is zoals gezegd een apart artikel voor defensie opgenomen. Er wordt bij defensie op aangedrongen dat de nieuwbouw zoveel mogelijk op de huidige kavels gepleegd wordt.

De heer De Heer vraagt om een kort memo waarin de uitzonderingsbepaling voor defensie wordt uitgelegd.

Gedeputeerde Van Essen zegt dit toe.

De heer Hazeleger meldt dat in de interim-omgevingsverordening staat dat agrariërs een windmolen van 25 meter op hun terrein mogen plaatsen voor opwekken van eigen energievoorziening. De SGP heeft dit destijds geamendeerd, de hoogte is verhoogd naar 30 meter. De agrariërs lopen er nu tegenaan dat zij gehouden worden aan een hoogte van

25 meter. De heer Hazeleger vraagt of er een hardheidsclausule kan komen waarmee het voor de agrariërs mogelijk is een windmolen van 30 meter te plaatsen, vooruitlopend op de definitieve omgevingsverordening.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat dit bij meerdere trajecten het geval is. Hier is in een aantal gevallen de mogelijkheid van een ontheffing benut. Het is niet de bedoeling dat de regels in de interim-omgevingsverordening belemerend werken. De mogelijkheid van ontheffing kan ook in dit geval toegepast worden.

5. Vaststellen verslagen commissie Omgevingsvisie

Het verslag van de vergadering van 14 september 2022 wordt ongewijzigd vastgesteld

6. Termijnagenda OGV en lijst moties

De heer De Heer wijst erop dat het procesvoorstel over de Groeisprong vandaag op de agenda zou staan. Tevens zijn er meer onderwerpen ten aanzien van de omgevingsverordening die geagendeerd zouden worden. Hij vraagt of de lijst met toezeggingen in de termijnagenda compleet is.

De heer Poort antwoordt dat deze onderwerpen ook in andere commissies aan de orde komen. De commissie Omgevingsvisie is wat ontmanteld, bekeken wordt of de toezeggingen ergens anders terugkomen. Het procesvoorstel over de Groeisprong is er, de heer Poort komt hierop terug.

Mevrouw Hoek wil bij de toezeggingen toegevoegd hebben het onderwerp aanpassingen bootlengte en opbouw van rivier de Vegt.

De heer Poort gaat na of deze toezegging is vastgelegd bij de commissie RGW. De toezegging kan ook bij de commissie Omgevingsvisie vastgelegd worden.

De heer Hazeleger denkt dat de heer Poort de vraag van de heer De Heer niet goed begrijpt. Het ging de heer De Heer niet om een punt dat op de agenda van de commissie Omgevingsvisie staat, maar op de termijnagenda staat Omgevingsverordening met twee toezeggingen van zaken die verwerkt moeten worden in de Omgevingsverordening. De vraag was of dat lijstje compleet is. Verder wijst hij erop dat het procesvoorstel over de Groeisprong niet ontvangen is.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat hij geen toezegging heeft gedaan ten aanzien van de bootlengte.

7. SB Betrokkenheid Provinciale Staten bij provinciale rol in nationale regie op de RO

De heer Westerlaken geeft aan dat er een verschuiving is opgetreden in de rollen. De Rijksoverheid constateert dat de processen niet verlopen zoals zij dat gedacht had. Dit heeft de NOVEX opgeleverd, hetgeen in feite een aanvulling is op de nationale Omgevingsvisie. Op zich is dit goed, maar dit levert weer een discussie over de verschillende rollen op. De provincie krijgt de regierol, maar het is niet duidelijk hoe de regisseur zijn werk moet doen. Er wordt gesproken over regieprogramma's en programma's onder de Omgevingswet. Wat een regieprogramma is, is niet bekend, maar is wel essentieel in de voorgestelde aanpak. Er zijn nationale programma's en tegelijkertijd wordt er gesproken over een gebiedsgerichte aanpak. Het is hierbij ook de vraag hoe de regisseursrol eruit ziet. De provincie heeft de gebiedsgerichte aanpak omarmd en hier kaders voor gesteld. De aanpak moet vanuit de gebieden zelf gedaan worden en in de presentatie die gegeven is, is het woord gemeente niet genoemd. De rol van de gemeente is niet duidelijk.

De heer Karatas vraagt waar de heer Westerlaken uit afleidt dat de provincie een regierol heeft. Hij leest dat zelf niet in de stukken. Verder vraagt hij hoe de heer Westerlaken zelf de regierol van de provincie ziet.

De heer Westerlaken heeft vooral bij de presentatie van vanmorgen begrepen dat de provincie een regierol heeft. Dit wordt nergens uitgelegd of ingevuld. Hij vraagt de gedeputeerde hoe dit gezien moet worden. Er moet gewerkt worden volgens de Omgevingswet, maar dat kan niet helemaal waargemaakt worden. In de SB wordt toegelicht wat de stand van zaken van de invoering van de Omgevingswet is. Goedbeschouwd staat er dat het een rommeltje is en als de wet nu wordt uitgevoerd komt daar niets van terecht. Er moet nog veel gebeuren en dat is een lastige opgave voor de provincie gezien wat er in de SB staat. De heer Westerlaken denkt dat er een verschil is tussen de mate van betrokkenheid tussen de bestuurslagen bij de diverse programma's. Hij vraagt wat er gaat gebeuren als blijkt dat wat de provincie wil schuurt met wat de Rijksoverheid van plan is en of het ambtelijk apparaat de enorme opgave die er ligt aankan.

Mevrouw Lejeune raakt de grip op het onderwerp kwijt. Er is veel jargon, mooie nieuwe termen, veel visies en programma's met veel overlap, maar er is geen antwoord op waar dit allemaal naartoe leidt. Het is begrijpelijk dat het Rijk de regie pakt, maar de provincie is verantwoordelijk voor het eindresultaat. De wensen van het Rijk moeten wel uitvoerbaar zijn. Ook mevrouw Lejeune vraagt of er voldoende personele bezetting is om de opgave uit te voeren.

Mevrouw Rikkoert heeft eerder gevraagd om een ruimtelijke doorrekening. De puzzel die nu gelegd wordt kan daar goed aan bijdragen. Zij vraagt of de puzzel die gelegd gaat worden binnen de gestelde kaders blijft, in hoeverre er sprake zal zijn van nieuwe kaderstelling, hoe de Staten daarin worden meegenomen, wat de planning is, hoe het proces

eruit ziet en het vervolgproces en of de provincie de regierol kan nemen wat betreft het Groene Hart. In 2017 is een Groene Hartperspectief 2040 opgesteld. Er is een stuurgroep en een bestuurlijk platform ingesteld, maar hier wordt weinig van gehoord.

De heer Karataş sluit zich aan bij de heer Westerlaken; het is niet uitgewerkt wat de regierol van de provincie inhoudt. Er wordt gesproken over nationale belangen, daarna wordt overgegaan tot de uitwerkingen. Hij vraagt of de provincie een uitvoeringsorganisatie is en of niet vastgesteld kan worden dat nationale belangen ook provinciale belangen zijn. De provincie moet het instrumentarium dat er is zo goed mogelijk kunnen inzetten. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de programma's. Bij natuur wordt alleen de bossenstrategie genoemd, terwijl natuurinclusief werken meer dan dat is. De uitwerking is nog niet helemaal wat het moet zijn. Ten slotte vraagt hij hoe het zit met de participatietrajecten en of de inzichten worden meegenomen in het verdere verloop.

Mevrouw De Man ziet kansen. De Staten kunnen de regierol pakken. Het Rijk komt met grote opgaven, maar de provincie gaat over haar eigen grondgebied. De opgaven komen op de provincie af, deze worden naast de Omgevingsvisie en de regionale afspraken gelegd. De keuzes worden aan de Staten voorgelegd. Er is een ambtelijke toezegging gedaan op de werkwijze, mevrouw De Man wil ook een bestuurlijke toezegging. De feitelijkheid van het grondgebied dwingt tot het maken van keuzes, bijvoorbeeld op welke plaats windmolens geplaatst worden. Als dit maar op een paar plekken kan, is het de vraag in hoeverre daar nog participatie kan plaatsvinden. Hier moet aandacht voor zijn bij de uitwerking van de processen. Er is een verschuiving te zien in de rol die het IPO pakt in dit soort processen en het huiswerk dat de provincie krijgt is vaag. Er is aandacht gevraagd om het procesvoorstel van het IPO over de rol van de AV en de relatie met het bestuur goed te behandelen in het licht van de opgaven die vandaag gepresenteerd zijn.

De heer Hazeleger meldt dat de landelijke overheid steeds meer op het bordje van de provincie legt, maar niet zegt wat er precies verwacht wordt. Als de provincie een concept maakt en de landelijke overheid vervolgens met een nadere invulling komt, ontstaat een onwerkbaar situatie. Dit leidt er ook toe dat de provincie niet kan zeggen wat haar rol is, het is niet bekend hoe gedetailleerd het Rijk zaken aan de provincie voor gaat leggen. In de brieven die het kabinet onlangs heeft gestuurd, zijn zaken concreet ingevuld. Het is de vraag hoeveel ruimte er nog is voor de gebiedsprocessen en hoeveel keuzes er nog gemaakt kunnen worden. De provincie wordt op die manier een uitvoeringsorganisatie van het Rijk.

Mevrouw Hoek vraagt of de heer Hazeleger ook het punt van de financiën meeneemt.

De heer Hazeleger antwoordt bevestigend, maar het Rijk levert meestal geen geld en in het landelijk gebied, als er buiten de lijntjes van het Rijk wordt gekleurd, levert het Rijk helemaal geen geld meer.

De heer Westerlaken wijst op de presentaties waar bedragen genoemd worden van het Rijk.

De heer Hazeleger geeft aan dat dat totaalbedragen zijn, de verdeelsleutel is niet bekend. Gesteld wordt dat de provincie geen geld krijgt wanneer er geen concept-programma (tijdig) is ingeleverd. De provincie wordt zo een uitvoeringsorganisatie van het Rijk en er is geen bewegingsruimte meer.

De heer Hazeleger vervolgt zijn inbreng. Onder het eerste punt: Nationale programma's provinciale en regionale ruimte en de uitwerking daarvan wordt de provincie betrokken bij beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming over een aantal programma's. Het tweede punt gaat over ruimtelijke regie provincie Utrecht (hier worden echte keuzes gemaakt en wordt de puzzel gelegd). Dit kan niet gebeuren zonder de Staten te betrekken. In de MER-rapportage wordt een opsomming gegeven van alle ambities, maar een weging ontbreekt. Wat gebeurt er als het knelt, welke ambitie gaat dan voor? Deze keuzes moeten nu gemaakt worden en de Staten moeten daar een grote rol spelen. De heer Hazeleger sluit zich aan bij mevrouw De Man: het IPO moet zich bij haar eigen rol houden en minder de inhoud van de provincies overnemen.

Gedeputeerde Van Essen reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen. Er ligt een complexe opgave. In de SB is getracht de zaken terug te brengen naar de essentie. Er lopen veel programma's en er worden afspraken gemaakt met het Rijk. De Staten hebben daarbij bandbreedtes meegegeven en er zijn randvoorwaardelijke boden neergelegd bij het Rijk voor de verschillende programma's. De ruimtelijke puzzel waarin al deze zaken samenkomen komt daarbij. In de SB wordt dit niet als een parallel universum neergezet. Bekeken wordt waar het gaat schuren bij alle programma's die al lopen. Vanuit het nationale programma geeft het Rijk een aantal kaders mee met soms nieuwe principes en opgaven die nog niet in de afwegingen van de provincie zitten, maar wel een plek moeten krijgen.

De heer Westerlaken geeft een concreet voorbeeld: de polder Rijnenburg. Als vanuit Den Haag de opdracht komt dat Rijnenburg binnen vijf jaar ontwikkeld moet worden, is dat in strijd met wat er in de Omgevingsvisie staat en met hoe de gemeente Utrecht daarover denkt. Hij vraagt de gedeputeerde hoe dit wordt aangepakt.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt verwacht dit soort uitspraken van het Rijk niet in het startpakket. Daarin zal staan wat het Rijk verwacht van de provincie op gebied van de grote ruimtelijke opgaven. Dit zijn afspraken en ambities waarover al lang gesproken wordt. De provincie zal op gebied van wonen moeten aangeven waar dit gaat gebeuren. Hiervoor is al een methodiek: het regionaal programma Wonen en Werken. De Staten hebben kaders aangegeven en de gesprekken met gemeentes lopen. De gemeenten komen soms met nieuwe locaties. Het regionaal programma wordt vertaald in een provinciaal programma. Dit moet voldoende zijn om het bod aan het Rijk waar te maken. Het Rijk zal de randvoorwaarden moeten bieden om de locaties tot ontwikkeling te kunnen brengen. De keuzes worden door de provincie gemaakt, niet door het Rijk. Het Rijk heeft nationale doelen en bewaakt dat deze behaald worden door wat er in de provincies gebeurt. De puzzel wordt door de provincie gelegd. Dit is voor een deel al gebeurd, maar moet voor een deel nog gedaan worden.

Mevrouw Lejeune vraagt wat de opdracht die nu door het Rijk gegeven wordt toevoegt aan wat er al bekend is en afgesproken. Het is immers bekend hoeveel woningen tekort zijn en er wordt al gekeken naar waar die woningen gebouwd kunnen worden.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de samenhang aan Rijkszijde meer benoemd kan worden via deze puzzel. De opgave op het ene terrein kan de opgave op een ander terrein dwars zitten. Als de woningbouw gerealiseerd moet worden, moet er bijvoorbeeld ook iets gebeuren op gebied van elektriciteitsvoorziening. Hier is het Rijk voor nodig. Dit is een kans om de samenhang aan Rijkszijde te adresseren. Het NPLG heeft een aantal pittige ambities rond stikstof, waterkwaliteit, klimaat en bodemdaling. De doorvertaling daarvan is een pittige opgave en dit is een complex deel van de puzzel.

De heer Hazeleger wijst erop dat het Rijk slechts één vraag stelt: 'Past het?'

Gedeputeerde Van Essen ziet dat anders. Het Rijk heeft veel nationale programma's en geeft randvoorwaarden en kaders mee. De provincie moet daar invulling aan geven. Het Rijk vraagt de provincie om vanuit de programma's die lopen aan te geven hoe deze een plek krijgen. De concreetheid die in de provinciale puzzel aangegeven kan worden, wordt mede bepaald door de concreetheid van de programma's. Als de provincie in een regionale energiestrategie nog locatiekeuzes voor windmolenlocaties moet maken, kan in dit traject nog niet bepaald worden waar deze komen. Het kan wel blijken dat zaken gaan schuren en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Dit wordt dan teruggegeven aan het Rijk. De Omgevingsvisie is daarbij leidend. Als er nieuwe afwegingen gemaakt moeten worden, zijn de Staten aan zet. Het begint met de opgaven naast elkaar te leggen en te kijken waar het knelt.

Mevrouw De Jong vraagt of deze exercitie wel zin heeft als het Rijk geen knopen doorhakt op gebied van stikstof.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het Rijk een aantal keuzes heeft gemaakt. Dit vraagt om instrumentering. Dit geldt voor een aantal andere onderwerpen ook. Het Rijk vraagt ook wat de provincie nodig heeft om de doelen waar te kunnen maken. Ten aanzien van het verschuiven van de rollen meldt de gedeputeerde dat er veel nieuwe taal is: puzzels leggen, ruimtelijke arrangementen et cetera. De provincie moet daar zelf mede-invulling aan geven en niet wachten tot het Rijk gaat zeggen hoe dit moet gebeuren. In de SB staat dat de provincie de bestaande programma's naast elkaar legt en kijkt waar het schuurt. Als er nieuwe keuzes gemaakt moeten worden, wordt dit aan de Staten voorgelegd en ook bij het Rijk teruggelegd.

De heer Westerlaken geeft aan dat er prestatieafspraken met de gemeenten gemaakt moeten worden. Hierop moet toezicht gehouden worden en dit moet geëvalueerd worden. Dan moet er een instrument zijn waarmee bijgestuurd kan worden. Hij vraagt de gedeputeerde hoe dit eruit ziet.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat er verschillende programma's met samenwerkingsstructuren lopen met gemeenten. Deze worden benut. Op gebied van wonen is er een samenwerking regionaal programma Wonen en Werken. Als er een tekort aan bouwlocaties is, wordt dit platform benut om naar locaties te zoeken. Het kan zijn dat er opdrachten komen waar instrumentarium gemist wordt, dit wordt dan aan het Rijk teruggegeven. Ten aanzien van het DSO meldt de gedeputeerde dat alles dat vandaag besproken wordt, uitgevoerd kan worden onder de huidige wetgeving en er wordt behoorlijke vooruitgang op het DSO geboekt. De provincie bereidt zich voor op de inwerkingtreding. Dit zal enkele risico's met zich meebrengen, tegelijkertijd is het DSO niet afhankelijk van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het zijn parallelle trajecten. Gevraagd werd wat er gebeurt als het Rijk wat anders wil dan de provincie. Dit is iets dat in oktober 2023 moet blijken. Als iets niet past in de puzzel, zal het Rijk kijken naar wat dit nationaal betekent. Dit is onderwerp van bestuurlijke gesprekken. De Staten moeten daar uiteindelijk een uitspraak over doen. De arrangementen gaan over de voorwaarden, over de instrumentatie moeten nadere afspraken gemaakt worden. Meerdere fracties vragen of het ambtelijk apparaat de opgave aankan. Dit is een van de redenen waarom het college dit vanuit de bestaande werkwijze wil opbouwen. De gebiedsgerichte aanpak vraagt veel van de medewerkers, hier wordt ook voor geworven. Er worden vanuit bestaande programma's integrale keuzes gemaakt.

Mevrouw Hoek wijst erop dat de provincie soms taken overneemt van de gemeenten omdat ook daar gebrek aan capaciteit is. Zij vraagt de gedeputeerde hoe dit zich tot elkaar verhoudt.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het gewenst is dat de provincie de gemeenten af en toe helpt, maar er moeten ook keuzes gemaakt worden door de provincie om het behapbaar te houden. De provincie kan niet alles overnemen van de gemeenten. Opgemerkt werd dat deze puzzel kan bijdragen aan de ruimtelijke doorrekening; de gedeputeerde geeft aan dat het andersom is. De ruimtelijke doorrekening geeft een beeld van de ruimtevragers en hoe groot deze zijn op verschillende terreinen. Deze inzichten kunnen helpen bij waar het gaat schuren. De puzzel blijft binnen de kaders. Als dit niet zo is, zijn de Staten in positie. In oktober moeten de eerste puzzels er liggen. De puzzel is dan nog lang niet af en zal ook nooit af zijn.

De heer Hazeleger vraagt wie het plaatje van de puzzel heeft.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de provincie het plaatje zelf ook moet maken. Het is een verstedelijkingsperspectief. De Staten hebben het ontwikkelbeeld regio Amersfoort Centraal vastgesteld. Dit is het detailniveau dat het Rijk voor ogen heeft. Voor de verstedelijkingsgebieden ligt dit er al en dit kan benut worden. De puzzel voor het landelijk gebied is nog niet compleet en zal in oktober 2023 ook nog niet klaar zijn.

De heer Hazeleger geeft aan dat de term puzzel suggereert dat er één uitkomst is terwijl er gekozen moet worden welk eindplaatje er moet komen. Er wordt toegewerkt naar een eindbeeld waarbij meerdere scenario's zijn. Dit is ambtelijk niet te doen, het is een politieke discussie.

Gedeputeerde Van Essen onderschrijft dit, maar de Staten hebben al veel opdrachten en kaders gegeven. Dit is het startpunt. Bezien wordt of de doelen haalbaar zijn en dat het betekent. De schuarpunten gaan komen, maar het begint met het identificeren daarvan. Er is een platform Groene Hart en er ligt een Groene Hartperspectief 2040. Er wordt nu gewerkt aan een nieuw ontwikkelperspectief. De gedeputeerde zegt toe de Staten mee te nemen in dit proces. Er zijn nationale en provinciale belangen. Hier zit veel overlap in, maar op sommige terreinen geeft het Rijk een opdracht aan de provincie. De provincie is niet de uitvoeringsorganisatie voor de landelijke opgave en legt de puzzel zelf.

De heer Karataş ziet ook provinciale belangen waar goede besluiten over genomen moeten worden.

Gedeputeerde Van Essen onderschrijft dit, de Staten hebben deze ook benoemd in de Omgevingsvisie. In de SB is natuurinclusief gekoppeld aan de bossenstrategie. Dit is inderdaad smal. Er gebeurt veel op dit thema. Er is een programma Natuur in en om de stad, een convenant duurzaam bouwen en veel meer initiatieven waarin dit thema doorvertaald wordt. Het is belangrijk participatie bij de verdere uitwerking een rol te geven. Dit zit in de verschillende programma's gebakken. Een belangrijk deel ligt bij de gemeenten.

De heer Karataş wijst erop dat in de Omgevingsvisie een aantal instrumenten wordt genoemd. Participatie is daar één van. Hij vraagt of de nieuwe vormen van regie hebben ook een goed instrument is en zo vastgesteld zou moeten worden.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat er veel participatie binnen de programma's is. Er is een uitgebreid participatieproces geweest bij de Omgevingsvisie. Participatie gebeurt in deze fase vooral vanuit de programma's. Als de Omgevingsvisie herijkt wordt, vindt weer participatie plaats. Naast de programma's wordt er geen nieuw participatietraject gestart.

De heer Karataş wil niet zeggen dat er meer participatie moet plaatsvinden, maar vraagt erkenning voor het feit dat participatie een sterk sturingsinstrument is.

Gedeputeerde Van Essen is het daarmee eens. Tegelijkertijd kunnen ruimtelijke ordening en participatie op gespannen voet staan. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden.

De heer Westerlaken vraagt de heer Karataş of hij bedoelt dat participatie een sturingsinstrument van de overheid kan zijn, of van de participanten.

De heer Karataş antwoordt dat in de Omgevingsvisie staat dat participatie een instrument is. Hij ziet de erkenning dat dit zo is niet terug in de SB.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat participatie binnen de programma's een belangrijk thema is. Het is goed hier scherp op te blijven. Ten aanzien van het IPO meldt hij dat het helpt om gezamenlijk met andere provincies op te trekken richting het Rijk. Het IPO gaat de puzzel niet leggen maar gaat over de processen, brengt de provincies in positie eigen keuzes te maken en zorgt voor balans. Het IPO gaat geen ruimtelijke keuzes maken. De Staten hebben het laatste woord. Dit wordt nooit vervangen door een AV van het IPO.

Mevrouw De Man ziet dat, maar ziet vaak dat het proces invloed kan hebben op de uiteindelijke uitkomst. Het is goed als dit soort processen bepaald worden door de Staten zelf. Het gaat om de doorwerking van wat er in het IPO gebeurt

ten opzichte van de macht van de Staten. Zij heeft daarom de Staten opgeroepen goed in debat te gaan over de invloed van de Staten hierop.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat het gaat over hoe er samengewerkt wordt met bestuurslagen. Het IPO gaat niet over ruimtelijke of financiële beslissingen, daar gaan de Staten over. Dit werkt prima samen. De SB die voorligt is een brief van het college en niet van het IPO. De SGP gaf aan dat het Rijk steeds meer op het bordje van de provincies legt. De gedeputeerde herkent dat. Aan de ene kant vraagt de provincie soms aan het Rijk zaken concreter te maken, als dat gebeurt vindt de provincie dat zij zaken zelf mag bepalen. De provincie moet hier haar eigen rol in kiezen. De gedeputeerde ziet dat het Rijk zoekende is en het wat kleiner maakt. De provincie kan dit benutten en moet niet wachten op een opdracht van het Rijk.

De heer Hazeleger onderschrijft dit, maar het risico is dat het Rijk over een half jaar met andere doelen en randvoorwaarden komt en het werk moet worden overgedaan.

Gedeputeerde Van Essen begrijpt dat, maar het Rijk heeft ook aangekondigd dat het programma Energie Hoofdstructuur in het voorjaar van 2023 komt. De provincie moet niet tot die tijd niets doen en kan alvast aangeven dat een aantal zaken die in de Omgevingsvisie staan ingewikkeld worden.

De heer Hazeleger vindt dat de gedeputeerde in het voorjaar van 2023 aan het Rijk moet kunnen aangeven dat het Rijk met andere zaken komt, terwijl de provincie al verder is en keuzes heeft gemaakt.

Gedeputeerde Van Essen onderschrijft dit, maar sommige zaken moeten toch ingepast worden.

Mevrouw De Man wil een geruststelling over de werkwijze.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe het startpakket te delen. Als dit geanalyseerd is en de knelpunten bekend zijn, volgt er een SB, informatiesessie of commissiebespreking. Dit gebeurt op gezette tijden richting oktober 2023.

Mevrouw De Man wil dat de Staten dezelfde impact heeft op het proces zoals afgesproken in de werkwijze.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de werkwijze over een specifiek programma gaat. Eerst wordt gekeken of er aanvullende kaderstelling nodig is. Als dat zo is, dan gebeurt dat. Wat nu aan de orde is heeft een andere dynamiek. Er is een opgave vanuit het Rijk, dat mondt niet uit in een programma, maar in een ruimtelijke puzzel. Als dit gaat schuren wordt er altijd een voorbehoud gemaakt richting het Rijk omdat de Staten nog moeten besluiten. Een statenvoorstel voorafgaand aan oktober 2023 wordt ingewikkeld. Andersom is wel mogelijk: er is een ruimtelijke puzzel, er worden knelpunten geconstateerd die vragen om aanpassing van de kaders. Dit wordt vervolgens aan de Staten voorgelegd.

De voorzitter stelt voor hierover op een later moment door te spreken. Zij hoort een behoefte bij de Staten om betrokken te zijn en zeggenschap te hebben richting het definitieve bod.

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat het gaat om een bundeling van de verschillende programma's waarin de Staten kaders heeft meegegeven. Als het gaat schuren, maken de Staten een keuze. Hij zegt toe een structuur te organiseren tot oktober 2023 waarin voldoende tijd is de Staten mee te nemen en in positie te brengen.

De heer Westerlaken vraagt in dit voorstel aan te geven waar de coördinatie van het totale proces ligt en wie eigenaar van het proces is.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe in het voorstel aan te geven wie de verantwoordelijke binnen het college is.

De heer Hazeleger geeft drie punten voor de planning mee. In 2023 zijn er verkiezingen, de Staten hebben dan gedeeltelijk nieuwe leden. Hij voelt huiver wanneer er iets naar de minister gaat zonder dat de Staten dit heeft gezien. Als het niet mogelijk is met een statenvoorstel te komen, wil hij dit wel vooraf bespreken. Als er geen statenvoorstel komt, blijft wat er aangeleverd wordt sowieso binnen de kaders van de Staten. Dan kunnen er hooguit scenario's aangeleverd worden. In het eindbeeld dat in oktober 2023 komt, kunnen geen keuzes gemaakt worden buiten de kaders van de Staten.

Gedeputeerde Van Essen ziet een vergelijkbaar proces als bij het Ontwikkelbeeld Amersfoort Centraal waar de Staten een besluit over genomen heeft bij de Omgevingsvisie. Als er nieuwe keuzes gemaakt worden, zal daar altijd bij staan dat dit onder voorbehoud van de beslissing van de Staten is.

De heer Hazeleger wil dit dus niet. Er moeten geen keuzes gemaakt worden, maar hooguit scenario's geschetst worden.

De heer Karatas wil dat in het vervolgtraject de nationale belangen ook als provinciale belangen worden gebracht, dat participatie een onderdeel van de instrumenten is en het scherp wordt gehouden dat de Omgevingsvisie het startpunt is.

Mevrouw De Man vindt het prettig dat de gedeputeerde openstaat voor de rol die de Staten hebben en hoopt dat terug te zien in het document dat hij gaat opstellen.

De voorzitter meldt dat dit punt terugkomt op de vergadering van 18 januari 2023 en sluit de vergadering om 12.00 uur.

Toezeggingen

Agendapunt 4. Rondvraag

Nieuwbouw defensierrein

Gedeputeerde Van Essen zegt toe in een memo uit te leggen wat de uitzonderingsbepaling voor defensie is in de omgevingsverordening.

Agendapunt 7. SB Betrokkenheid Provinciale Staten bij provinciale rol in nationale regie op de RO

Gedeputeerde Van Essen zegt toe het startpakket met de Staten te delen.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe een structuur te organiseren tot oktober 2023 waarin voldoende tijd is de Staten mee te nemen en in positie te brengen. In deze notitie geeft hij daarbij aan wie de verantwoordelijke binnen het college is.